

Electronica Medicală

Introducere în Electronica Medicală

Iavorschi Anatolie

Tempus

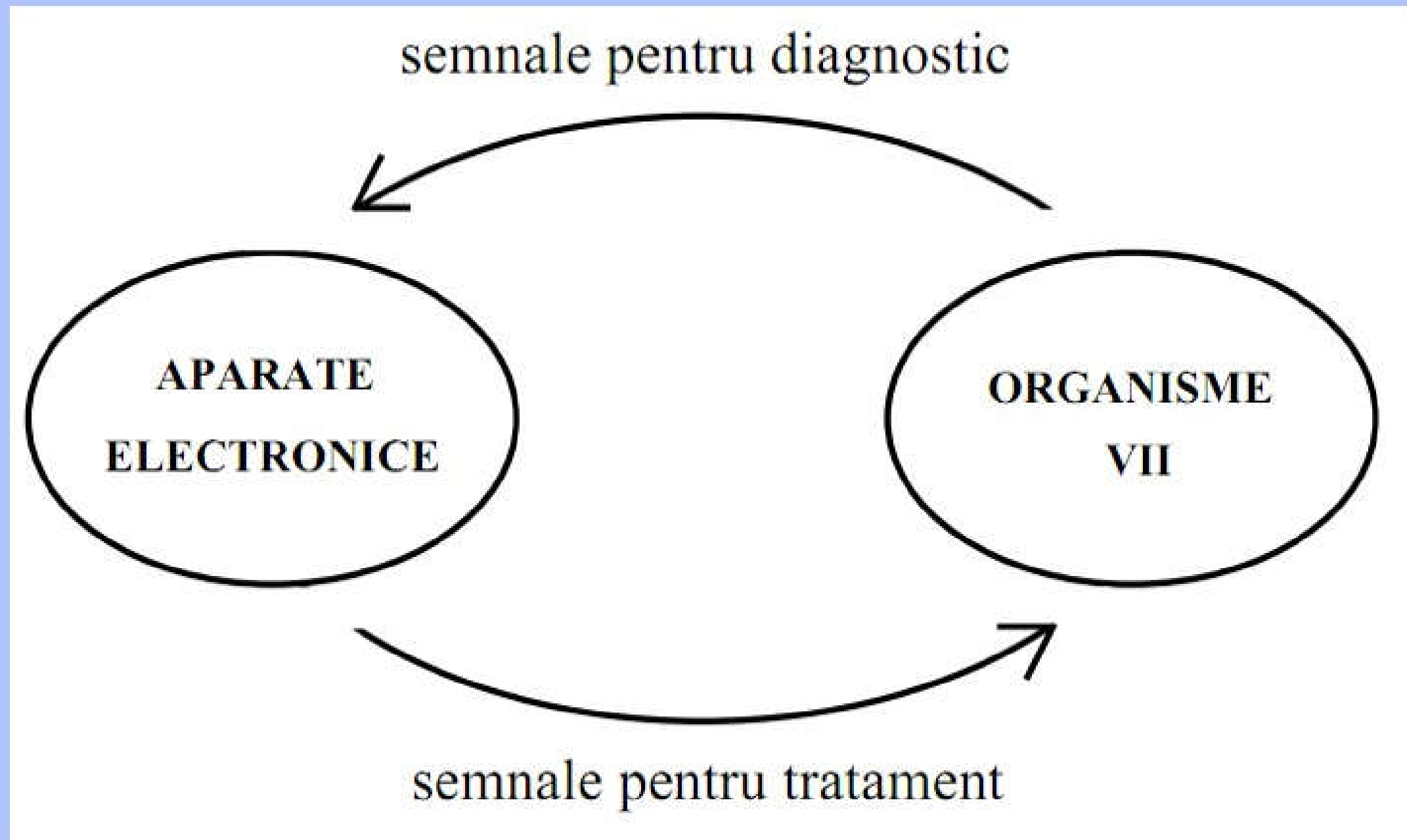
BIOMEDICAL ENGINEERING EDUCATION TEMPUS
INITIATIVE IN EASTERN NEIGHBOURING AREA

Conținutul prezentării

- Introducere în Electronica Medicală.
- Geneza biocurenților celulari.

- Dispozitive de diagnosticare:
ECG, EMG, EEG, Pulsoximetre, Tonometre ș.a.

- Dispozitive de tratament:
Stimulatoare electrice ale mușchilor, Stimulatoare cardiace,
Defibrilatoare ș.a.

Semnalele pentru diagnostic

- Semnalele pentru diagnostic sunt semnalele biomedicale ce sunt folosite pentru a extrage informația din sistemele biologice investigate.
- Semnalele biomedicale prezintă evoluția în timp a unui potențial, ce conține informație despre activitatea electrică a unui anumit organ sau țesut.

- **Electrice**: (se culeg cu electrozi)

Electrocardiograma, Electromiograma,
Electroencefalograma, Electrooculograma,
Electroretinograma, Electroneurograma ș.a.

- **Neelectrice**: (se culeg cu traductori)

Variația în timp a presiunii arteriale,
Fotopletismograma, Concentrația de Oxigen în sânge,
ș.a.

Semnalele electrice

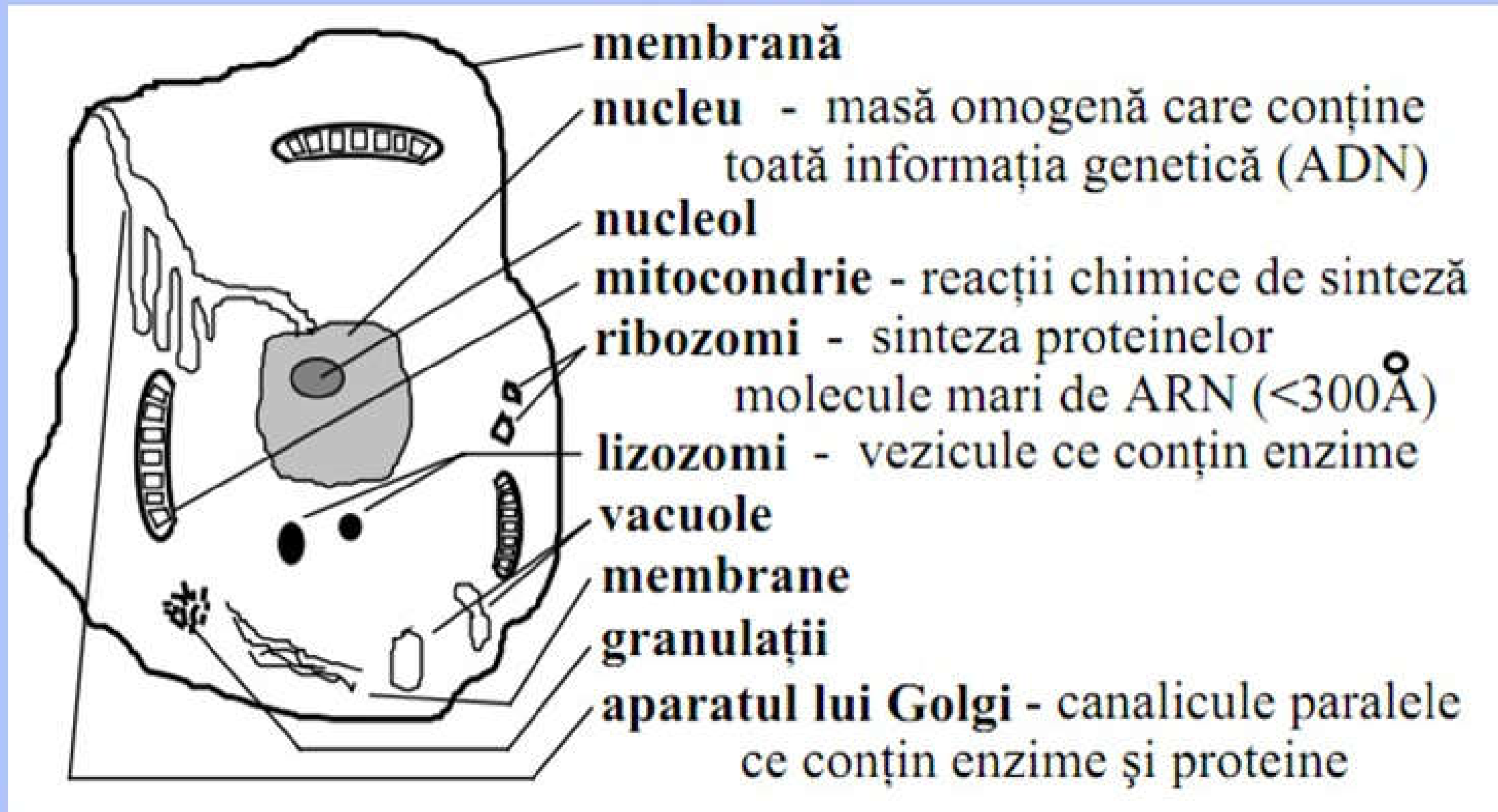
- În îndeplinirea funcțiilor sale, organismul generează o multitudine de semnale electrice și magnetice.
- Aceste semnale sunt rezultatul activității electrochimice a anumitor celule din organism.
- Prin măsurarea selectivă a semnalelor dorite (fără a afecta organismul), se pot obține informații clinice utile despre funcții particulare ale organismului.

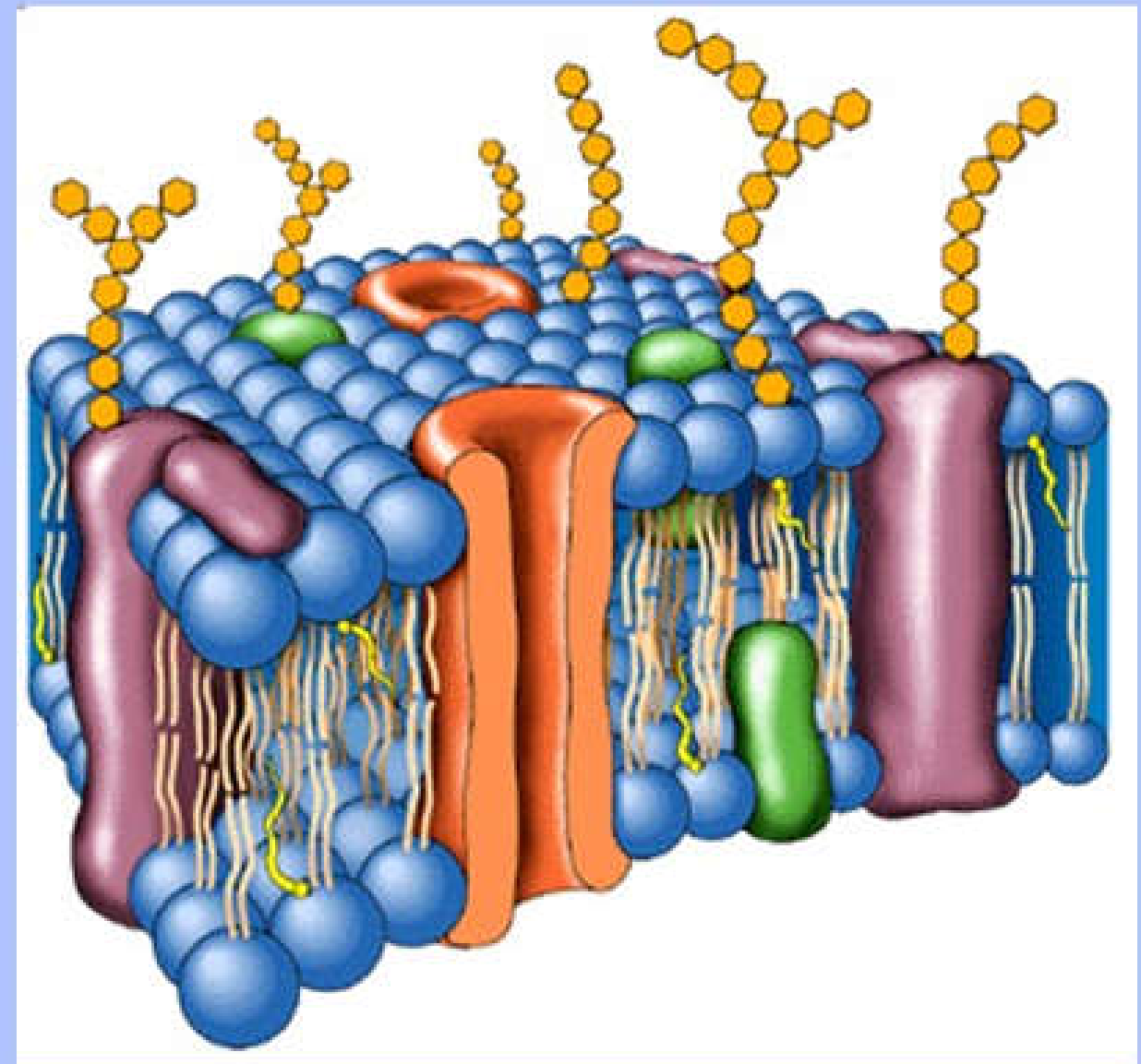

- Celula este unitatea structurală, funcțională și genetică fundamentală a materiei vii.
- Diferențierea celulară este dată de funcțiile realizate în organism.
- Astfel există: celule nervoase, musculare, osoase, conjunctive ș.a.

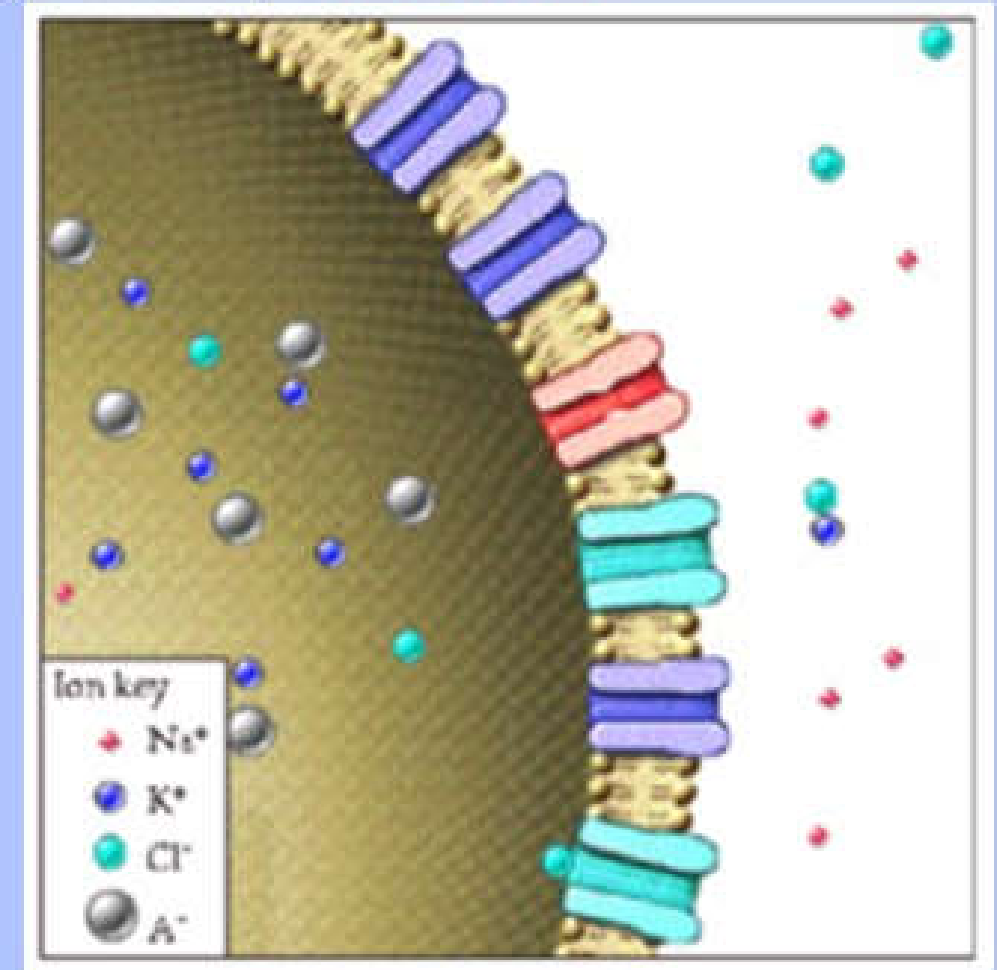
Structura celulei:

- Membrana celulară a celulei nervoase, musculare sau glandulare:
- Manifestările electrice ale celulei au loc **la nivelul membranei**, deci ele pot avea loc doar dacă interiorul celulei este delimitat de mediul extracelular, adică celula este întregă.
- Membrana celulară este formată dintr-un strat dublu de lipide ce este întrerupt din loc în loc de proteine, care permit formarea unor pori.

- Datorită permeabilității selective la ioni (Na , K , ș.a.) membrana celulară separă medii cu compoziții chimice diferite și este polarizată.
- Are o grosime de 7 – 15 nm.
- Este slab permeabilă pentru ionii de Na^+ .
- Este ușor permeabilă pentru ionii de K^+ și Cl^- .
- O anumită distribuție electrolică în mediul intra-extracelular,

influențată de aport, metabolism și eliminare, asigură neutralitatea electrică a oricărui compartiment al țesuturilor vii.

- Numărul anionilor și al cationilor este același, atât în mediul celular cât și în cel extracelular.
- 168 mEg anioni și 167 mEg cationi în celulă
- 154 mEg anioni și 154 mEg cationi în spațiul extracelular

Concentrația ionilor în sectoarele intra- și extracelulare

Mediul celular				Mediul extracelular			
Cationi	(mEg)	Anioni	(mEg)	Cationi	(mEg)	Anioni	(mEg)
Na ⁺	12	Proteine	155	Na ⁺	144	Proteine	18
K ⁺	152	Cl ⁻	4	K ⁺	5	Cl ⁻	101
Mg ²⁺	3	HCO ₃ ⁻	8	Mg ²⁺	1	HCO ₃ ⁻	27
	168		167		154		154
Total = 334 mEg				Total = 308 mEg			

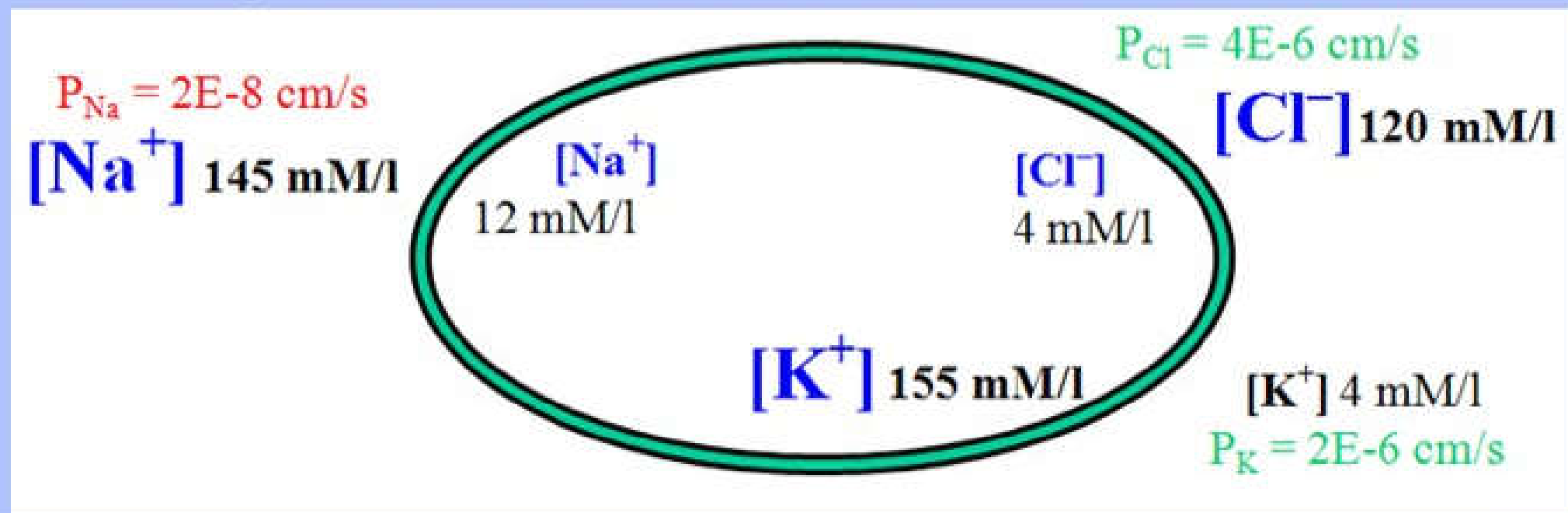
Manifestări electrice ale celulei vii

- Concentrațiile ionilor pentru o celulă musculară a unei broaște.

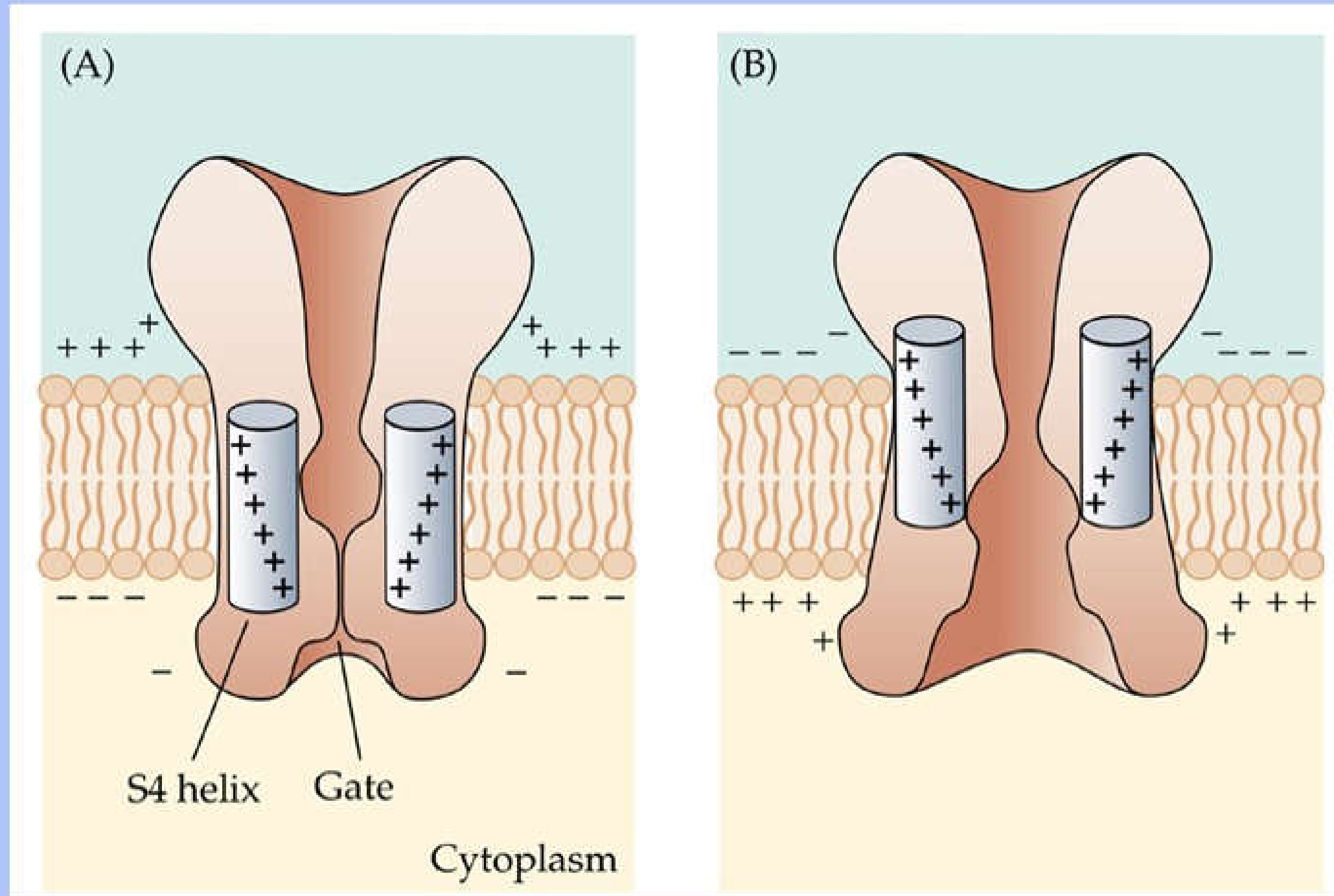
Goldman, Hodgkin, Katz:

$$E = \frac{RT}{F} \ln \left\{ \frac{P_K [K]_o + P_{Na} [Na]_o + P_{Cl} [Cl]_i}{P_K [K]_i + P_{Na} [Na]_i + P_{Cl} [Cl]_o} \right\}$$

- PM – coeficientul de permeabilitate pentru ionii M
- [M] – concentrația ionilor M în Moli/litru

Canale Ionice în membrana celulară

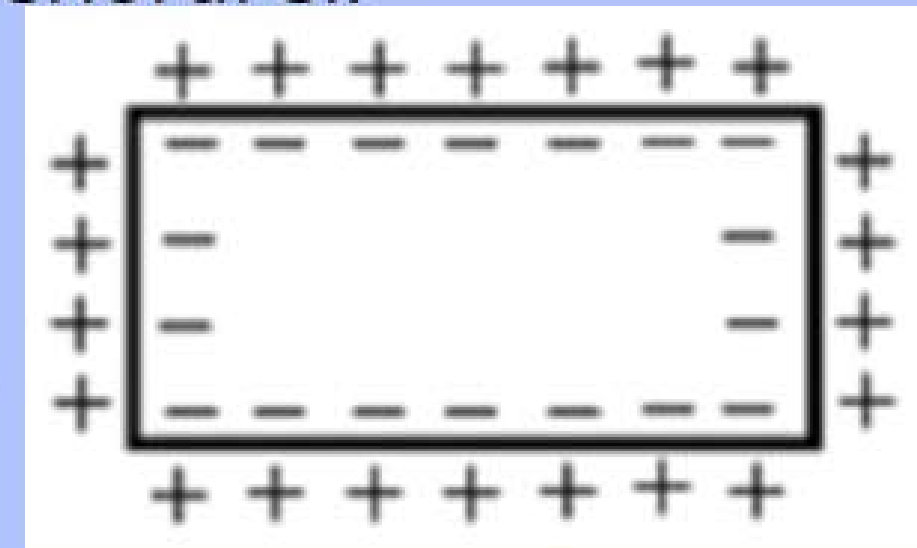

- Sub aspect electric celula poate avea trei stări diferite:
  - Starea de polarizare (starea de repaos);
  - Starea de depolarizare (potențialul de acțiune);
  - Starea de repolarizare (relaxarea celulei).

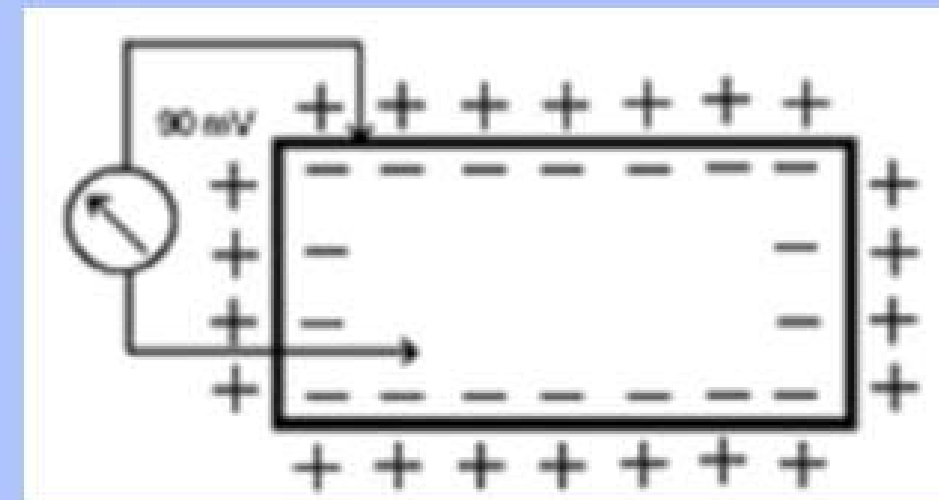
Starea de polarizare a celulei

- Corespunde repausului celular.
- Se caracterizează electric prin repartiția sarcinilor pozitive pe suprafața celulei și a sarcinilor negative pe interiorul ei.
- Datorită gradientului de concentrație, Potasiul (K^+) și Proteinele tind să părăsească celula, iar Sodiul (Na^+) tinde să intre în celulă.
- Datorită dimensiunilor moleculare mari ale proteinelor acestea nu pot ieși din celulă și sunt dispuse pe fața internă a membranei. Sarcina lor negativă determină electronegativitatea din interior.
- Scoaterea Sodiului și a Calciului din celulă prin pompe active și intrarea unei cantități mici de Potasiu contribuie și mai mult la scăderea sarcinilor pozitive din interior.

Starea de polarizare a celulei

- Potasiul extracelular este atras de celulă de către sarcinile negative ale Proteinelor și se expune pe exteriorul membranei celulare și determină electropozitivitatea pe exterior.
- Astfel se stabilește un echilibru de potențiale.
- Membrana în stare de repaus se mai numește și membrană de potasiu.
- **Potențialul de repaus** este diferența de potențial dintre mediul intracelular și cel extracelular.
- Se mai numește și **potențial de membrană**.
- Are o valoare constantă și diferă la diferite celule: între -50 mV și -100 mV .

Starea de depolarizare a celulei

- Atunci când celulei în repaus i se aplică un stimul electric (sau de altă natură), ea trece, sub aspect electric, din starea de polarizare în starea de depolarizare sau de activare.
- Sub influența stimulului ionii de Sodiu invadează rapid celula.
- Conductanța sodiului crește atât de rapid încât nici un alt electrolit nu poate trece de membrana în momentul inițial al activării.
- Creșterea concentrației de Sodiu (Na^+) în celulă deplasează potențialul membranei celulare de la nivelul de -90 mV până la -60 mV , nivel numit "nivel critic" sau "de prag", declanșând astfel potențialul de acțiune.
- Potențialul membranei trece rapid de la -90 mV la -60 mV apoi la 0 mV și chiar până la $+30 \text{ mV}$.

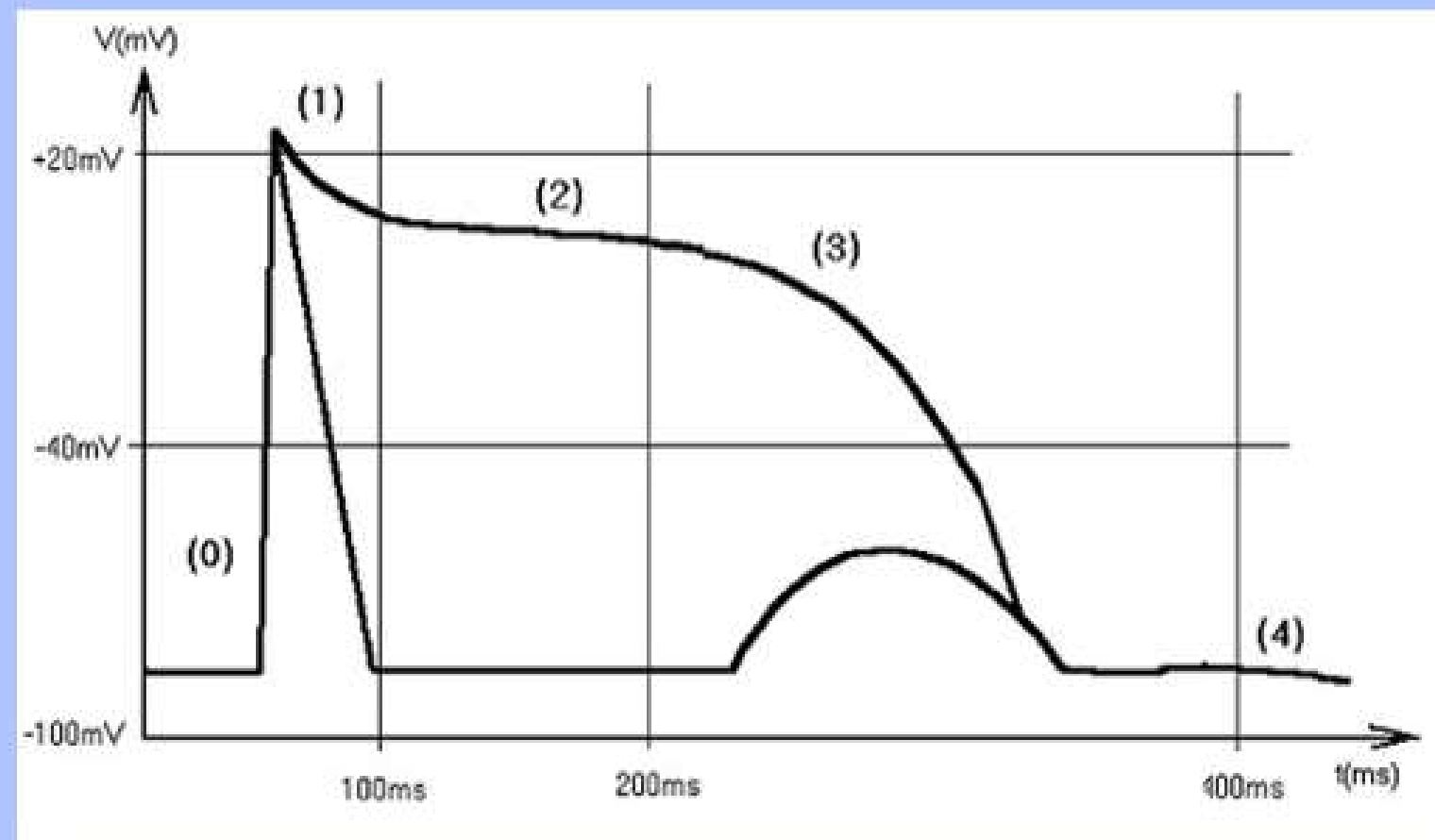

Starea de depolarizare a celulei

- Declanșarea potențialului de acțiune este faza “Zero” a potențialului și este caracterizată prin următoarele:
  - Intrare masivă a Sodiului (Na^+) în celulă;
  - Amplitudine în jur de 120 mV;
  - Viteză mare de desfășurare (dv/dt);
  - Atât amplitudinea cât și viteza de propagare sunt dependente de concentrația de Sodiu care intră în celulă;
  - Producerea unei răsturnări a potențialului de membrană celulară (overshoot), prin care interiorul celulei devine electropozitiv iar suprafața electronegativă.

Potențialul de acțiune și fazele lui

- Faza 0 – Declanșarea potențialului de acțiune
- Faza 1 – Repolarizarea rapidă
- Faza 2 – Repolarizarea lentă
- Faza 3 – Repolarizarea terminală
- Faza 4 – Starea de repaus

Starea de repolarizare a celulei

- Este faza de refacere, sau recuperare, a distribuției ionice și a potențialului electric de repaus.
- Repolarizarea se desfășoară în trei etape:
  - Repolarizarea Rapidă;
  - Repolarizarea Lentă;
  - Repolarizarea Terminală.

Repolarizarea Rapidă

- Începe odată cu epuizarea stimulului.
- Se caracterizează prin inactivarea canalelor sodice rapide, astfel încât foarte puțin sodiu mai reușește să intre în celulă.
- Se deschid canalele lente ce permit intrarea Calciului (Ca^{2+}) și a Clorului (Cl^-) în celulă.
- Reprezintă faza 1 a potențialului de acțiune unde curba coboară până la zero.

Repolarizarea Lentă

- Faza în care se desfășoară simultan procesul de repolarizare început și procesul de depolarizare finală.
- Electrolitic se caracterizează prin continuarea intrării Calciului (Ca^{2+}) în celulă, diminuarea importantă a intrării Sodului și ieșirea moderată a Potasiului (K^+) din celulă.
- Reprezintă faza 2 a potențialului de acțiune în care se realizează un echilibru dintre curentul intrant depolarizant (Calciul) și curentul de ieșire repolarizant (Potasiul).
- Curba potențialului în această fază prezintă o linie izoelectrică.

Repolarizarea Terminală.

- Este faza în care se sfârșește procesul de repolarizare.
- Electrolitic este dominant curentul de ieșire a Potasiului din celulă prin canalele potasice reactive.
- În această fază curba potențialului membranei celulare revine la nivelul de repaus.

- Reprezintă faza a 3-a a potențialului de acțiune.
- Această fază se mai numește și diastola electrică.

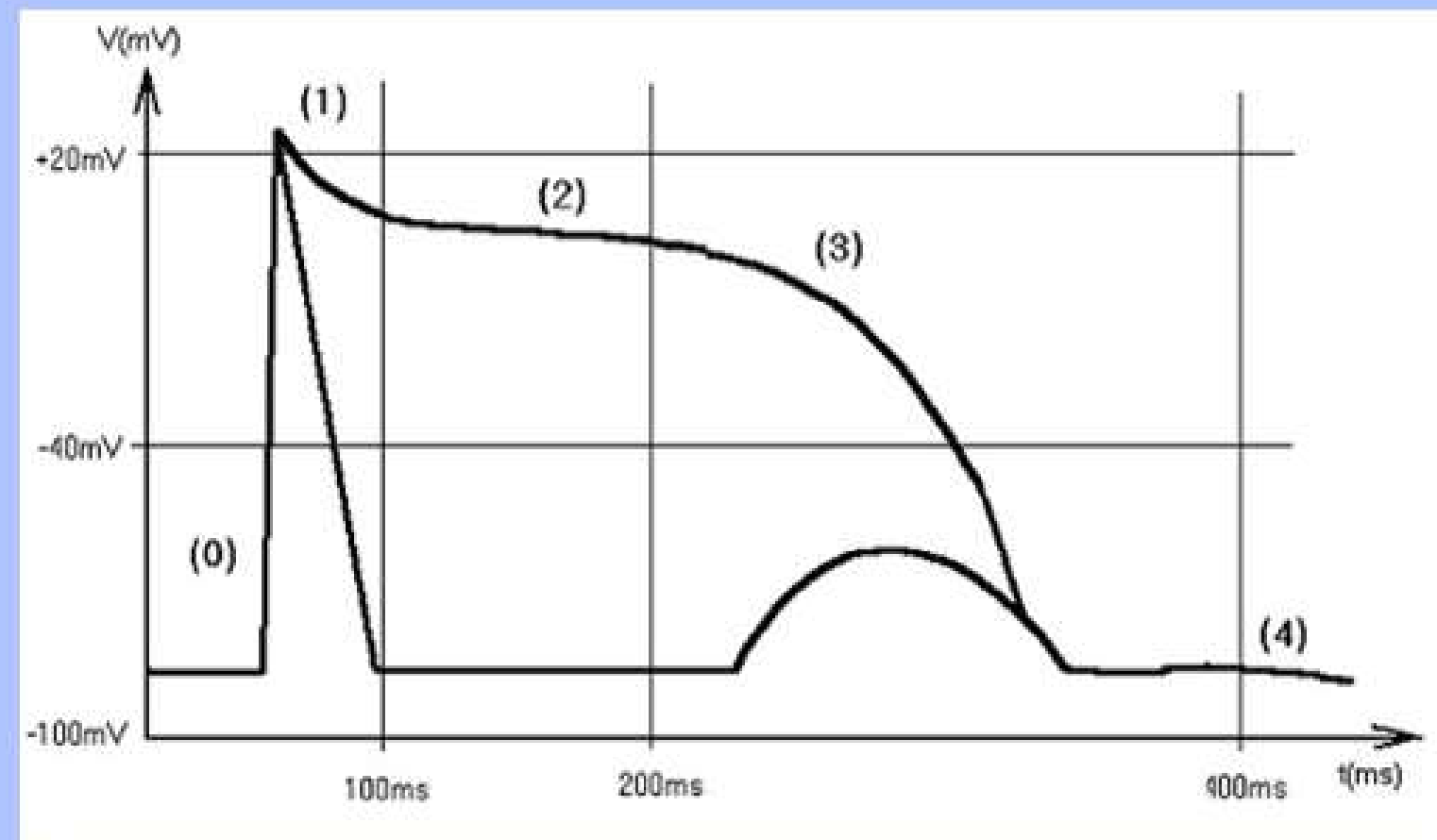
Repolarizarea Terminală.

- În cazul celulelor miocardice contractile se întrerupe doar la apariția unui alt stimul care declanșează potențialul de acțiune.
- În cazul celulelor dotate cu automatism faza a 4-a nu mai este potențialul de repaus.
- În aceste celule se produce o depolarizare lentă diastolică care aduce potențialul membranei la nivelul de prag, ceea ce declanșează potențialul de acțiune.
- Depolarizarea lentă diastolică este favorizată de catecolamine, sub influența cărora Sodiul (Na^+) intră spontan în celulă.

Potențialul de acțiune și fazele lui

- Faza 0 – Declanșarea potențialului de acțiune
- Faza 1 – Repolarizarea rapidă
- Faza 2 – Repolarizarea lentă
- Faza 3 – Repolarizarea terminală
- Faza 4 – Starea de repaus

Stările de excitabilitate

- Desfășurarea potențialului de acțiune situează celula, din punct de vedere al excitabilității, în trei stări diferite:
  - Perioada refractară absolută;
  - Perioada refractară relativă;
  - Perioada supranormală.

Perioada refractară absolută

- Corespunde depolarizării.
- În această perioadă nici un stimul, cât de mare nu ar fi el, nu produce un răspuns din partea celulei.
- Corespunde timpului necesar ca canalele de conducție ionică să treacă din starea activă în starea de repaus, pentru ca membrana celulară să fie capabilă să răspundă unui stimul extern.
- Prelungirea perioadei refractare după încetarea stimulului reprezintă funcția de filtrare a acestuia.

Perioada refractară relativă

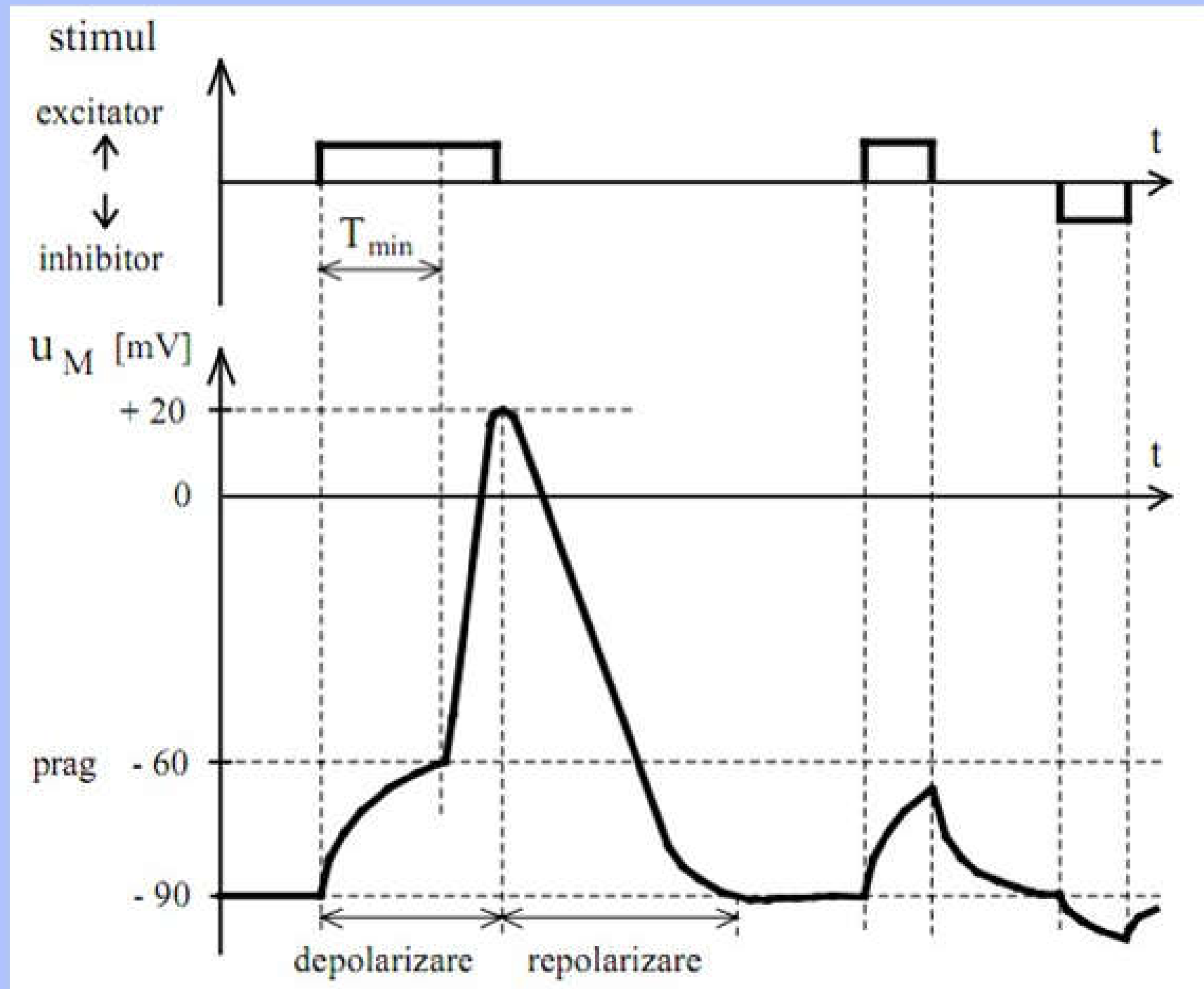
- Corespunde existenței unui număr suficient de canale în starea de repaus care nu conduc dar sunt gata să conducă ionii la apariția unui stimul de o intensitate normală.
- Această perioadă corespunde repolarizării terminale când potențialul membranei ajunge la minus 60 mV.

Perioada supranormală

- Această perioadă se situează la începutul și sfârșitul diastolei electrice.
- În această perioadă chiar și un stimul de o intensitate slabă poate declanșa potențialul de acțiune.

- Starea de repaus:

- $R_{K^+} = 1 \text{ k}\Omega$

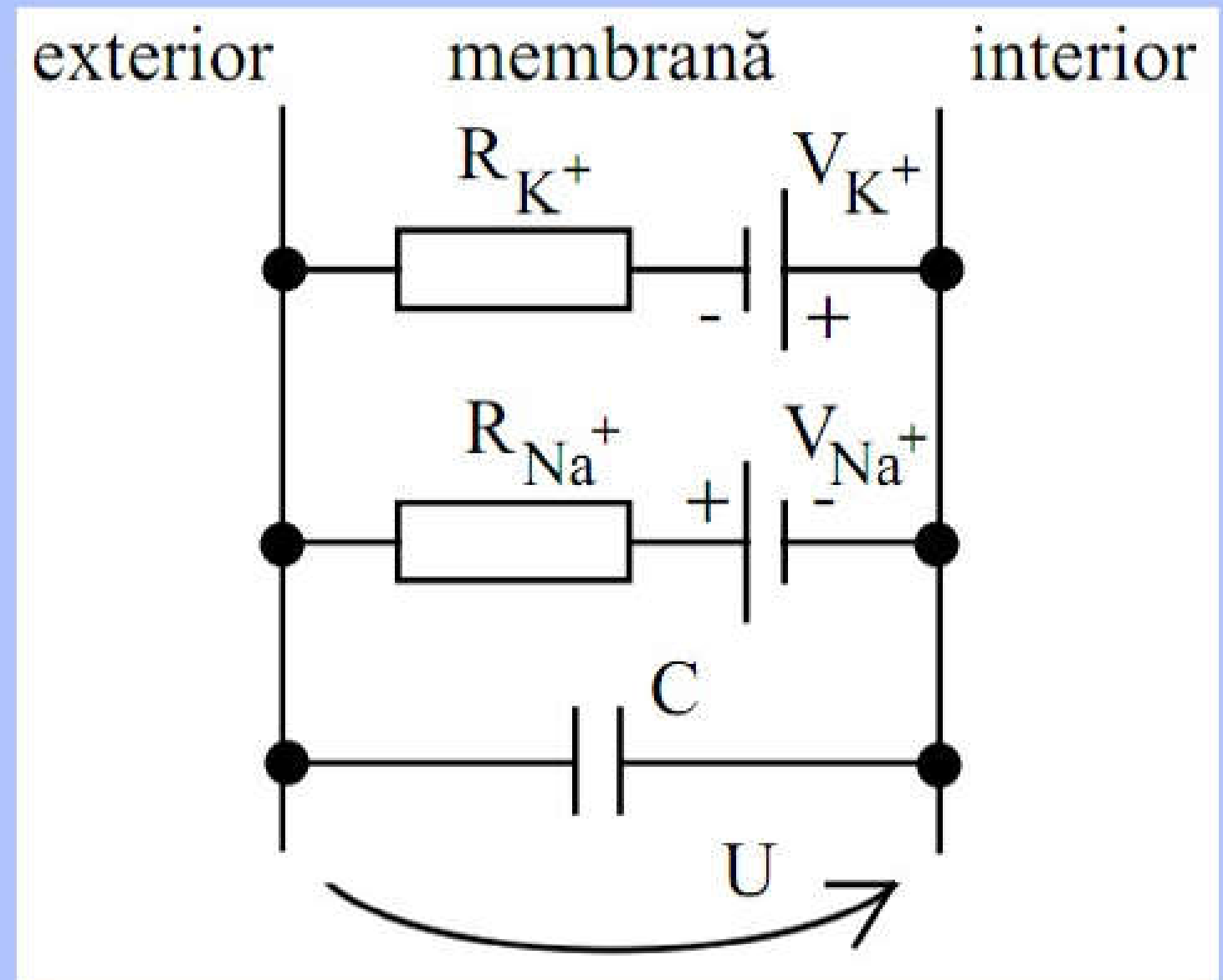
- $V_{K^+} \approx -91 \text{ mV}$

- $R_{Na^+} = 150 \text{ k}\Omega$

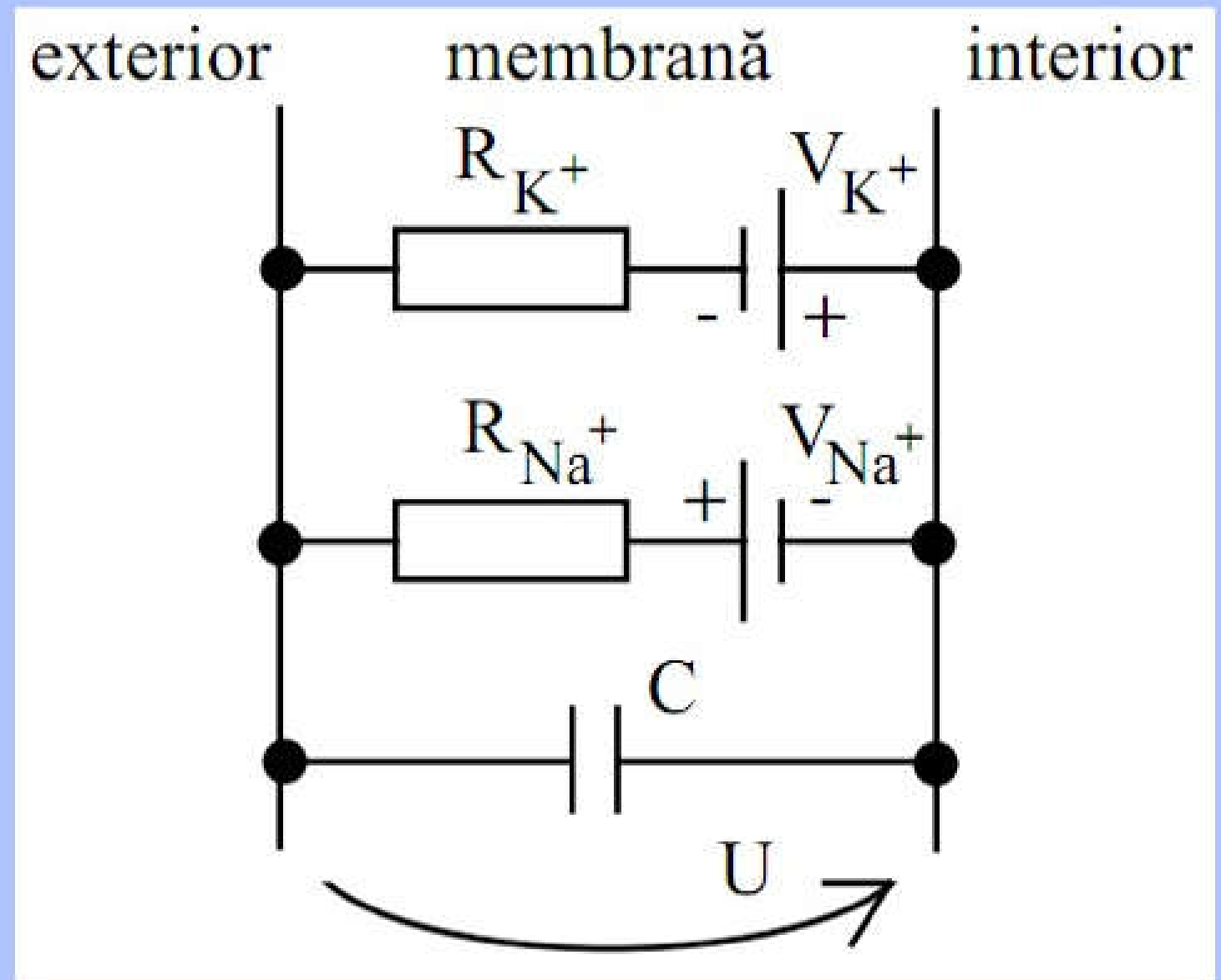
- $V_{Na^+} \approx 62 \text{ mV}$

- $C = 1 \dots 10 \text{ }\mu\text{F/cm}^2$

- $U_M = -90 \text{ mV}$

- La stimulare:
  - $R_{Na^+} \approx 390 \Omega$
  - $U_M \approx 20 \text{ mV}$
- La Repolarizare:
  - Scade brusc R_{K^+}
  - Crește R_{Na^+}
  - Se restabilește U_M

Vă mulțumim pentru atenție!!!

Tempus

BIOMEDICAL ENGINEERING EDUCATION TEMPUS
INITIATIVE IN EASTERN NEIGHBOURING AREA

